

Medaile a ceny Učené společnosti České republiky 2022

Učená společnost ČR na svém XXVIII. valném shromáždění 16. května 2022 udělila medaile za zásluhy o rozvoj vědy a ceny významným vědcům, vědeckým novinářům, pedagogům a talentovaným vysokoškolským a středoškolským studentům. Medaili získali astrofyzik Jiří Bičák, biochemik Jan Konvalinka, filozof Stanislav Sousedík i vědečtí novináři Ivan Boháček a Petr Koubský. Cenu v kategorii vědecký pracovník obdržel romanista Jiří Pelán, v kategorii mladší vědecký pracovník slavista Jiří Dynda a imunoložka Jitka Palich Fučíková. Společnou cenu Učené společnosti a Nadace Experientia s názvem Via Chimica pro vysokoškolské studenty za originální práci v oboru chemie získal Roman Bushuiev, ceny pro vysokoškolské studenty obdrželi Matěj Doležálek, Jakub Kozák a Niels van der Meer. Cenu pro pedagogy získal Radek Matuška. Učená společnost dále ocenila 9 středoškolských studentů za jejich vysoce kvalitní odborné práce.

● prof. RNDr. Jan Konvalinka, CSc.
Ústav organické chemie a biochemie AV ČR

J. Konvalinka je v oboru biochemie a molekulární biologie zcela unikátní osobností. Působí na postu vedoucího biochemické laboratoře ÚOCHB AV ČR, kde se zabývá např. výzkumem proteinů HIV. Je rovněž velmi aktivní osobností v akademické sféře, kde mimo jiné působil jako prorektor Univerzity Karlovy pro vědeckou činnost. Nelze také nezmínit jeho podíl v boji proti dezinformacím při epidemii covidu-19. Je členem Učené společnosti ČR.

● Ing. Petr Koubský, CSc.
redaktor pro vědu a techniku Deníku N

Již počátkem 90. let stál u zrodu měsíčníku Softwarové noviny, v němž pak zastával pozici šéfredaktora. Napsal nebo editoval (mimo jiné ve svém internetovém projektu 067) stovky popularizačně-naučných a odborných článků s technickým a vědeckým zaměřením. Učená společnost ocenila jeho rozhled a schopnost představit i obtížná témata, včetně covidu-19.

● prof. PhDr. Stanislav Sousedík, CSc., dr. h. c.

Katolická teologická fakulta UK

S. Sousedík patří do okruhu žáků Jana Patočky. Je jedním z nejvýznamnějších současných českých filozofů, i přesto, že mu bylo v akademické dráze po dlouhou dobu bráněno komunistickým režimem. Soustředí se na téma středověkého a raně novověkého křesťanského myšlení, scholastiky či přirozenoprávní teorie. Mimořádný přesah jeho práce je i ve zkoumání místa českých zemí s jejich kosmopolitním záběrem na mapě tehdejší Evropy.

Cena Učené společnosti v kategorii vědecký pracovník

● prof. PhDr. Jiří Pelán
Ústav románských studií Filozofické fakulty UK, za zásadní vědecký přínos v mapování a interpretaci italské renesanční literatury a její překlad

Přední romanista a odborník na období italské renesance a dobové literatury. Jeho dílo je unikátní mimo jiné svou komplexností. Dvacet let práce zúročil ve dvoudílné antologii Italská renesanční literatura (2020). Kromě toho je osobností na poli překladatelství. Přeložil i mnoho francouzských, portugalských a německých děl.

Cena Učené společnosti v kategorii mladší vědecký pracovník

● Mgr. Jiří Dynda, Ph.D.
Slovanský ústav AV ČR, za mimořádný

Medaile za zásluhy o rozvoj vědy Numisma honoris Societatis scientiarum Bohemicae

● prof. RNDr. Jiří Bičák, DrSc., dr. h. c.
Matematicko-fyzikální fakulta UK

J. Bičák je jednou z nejvýraznějších českých osobností astrofyziky a kosmologie, kde se mimo jiné zasadil o rozvoj výzkumu gravitace a teorie relativity v českém prostředí. Kromě působení v Ústavu teoretické fyziky MFF UK, kde založil skupinu zkoumající relativistickou a gravitační fyziku, působil i na dalších předních pracovištích a publikoval mnoho odborných článků ve významných mezinárodních

vědeckých časopisech. Patří k osobnostem na poli popularizace vědy. Zakládající člen Učené společnosti ČR, v letech 2015–16 byl jejím předsedou.

● Mgr. Ivan Boháček
redaktor časopisu Vesmír

Jeden z nejlivnějších propagátorů vědy u nás tuto cestu zahájil v 70. letech autorstvím popularizačních knih o fyzice a chemii. V r. 1985 nastoupil do redakce Vesmíru, kde mezi lety 1990–2020 působil jako vedoucí redakce. Mimo jiné se zasloužil, že se tento časopis otevřel široké odborné veřejnosti a dnes patří mezi nejvýznamnější média na poli propagace vědy.

3

4

5

1 Valnému shromáždění Učené společnosti předsedali Michal Anděl, Jan Pirk, Libor Grubhoffer, Pavel Jungwirth, Blanka Říhová, Ivo Starý a Šárka Nečasová

2 Líc medaile Učené společnosti ČR udělované za zásluhy o rozvoj vědy

3 Ocenění vědci, vědeckí novináři a pedagogové

4 Předsedkyně Akademie věd Eva Zazimalová a rektorka Univerzity Karlovy Milena Králíčková

5 Ocenění studenti. Snímky: Z. Tichý

vědecký přínos v oblasti paleoslovenistiky a ve výzkumu předkřesťanského náboženství Slovanů

J. Dynda je jednou z velkých nadějí české slavistiky a religionistiky. V současnosti pracuje pod záštitou Slovanského ústavu AV ČR, kde se zaměřuje na paleoslovenistiku, staroslověnskou lexikografii a předkřesťanské náboženství Slovanů. Učená společnost oceňuje originální zaměření jeho práce, která má nespornou zajímavost pro národní kulturu i mezinárodní fórum.

● doc. PharmDr. Jitka Palich Fučíková
2. lékařská fakulta UK, za výzkum využití kalretikulinu při imunoterapeutické léčbě nádorových onemocnění

Je výraznou osobností nastupující generace imunologů. Kromě mnoha tuzemských i mezinárodních ocenění se výsledky její práce promítly do dvou mezinárodních patentů, 87 článků v odborných časopisech nebo více než 4 000 citací. Působí jako vedoucí skupiny pro výzkum nádorové imunologie a imunoterapie a možností uplatnění poznatků při klinické léčbě. Je velmi aktivní i v akademické sféře.

Via Chimica

společná cena Učené společnosti ČR a Nadace Experientia pro vysokoškolské studenty za originální práci v oboru chemie

● Roman Bushuiev

Fakulta informačních technologií ČVUT v Praze, za práci Machine-learning prediction of terpene biosynthesis

Rodák z ukrajinského Doněcka se zabývá předpovědí biosyntézy terpenů na základě propojení znalosti aminokyselinové sekvence zúčastněných enzymů a strojového učení. Za tímto účelem vyvinul nový model pro predikci produktů biosyntéz. Jeho práce představuje inovativní přístup k aplikaci jazykových modelů strojového učení v biosyntéze, čímž otevírá neprozkoumanou oblast základního výzkumu.

Cena Učené společnosti pro vysokoškolské studenty

● Matěj Doležálek

Matematicko-fyzikální fakulta UK, za práci Quaternions and universal quadratic forms over number fields

Věnuje se zkoumání univerzální kvadratické formy nad číselnými tělesy. Inovativním způsobem využil geometrie kvaternionu k tomu, aby dokázal univerzalitu některých kvadratických forem.

● Jakub Kozák

Filozofická fakulta UK, za práci Ohlasy klasické antiky v rukopisech Kříže z Telče

Představil dosud nezkoumané latinské texty z poloviny 15. století, vztahující se k recepci antické mytologie a kultury. Tato bakalářská práce slouží zároveň jako kapitola do kolektivní monografie Opuscula. Krátké texty z rukopisů Kříže z Telče.

● Niels van der Meer

Fakulta jaderná a fyzikálně inženýrská ČVUT v Praze, za práci Matematické modelování v elektrokardiologii

Zabývá se analýzou reakčně-difuzních rovnic v oblasti výpočetní biologie. V práci analyzuje klíčové vlastnosti rovnic vedoucích k formulaci řešení, u kterých pak formou kvantitativní i kvalitativní analýzy dále ověřuje jejich funkčnost.

Cena Učené společnosti pro pedagogy

● Mgr. Radek Matuška

učitel chemie na Střední průmyslové škole chemické Brno

R. Matuška je jednou z osobností Chemické olympiády, v níž je garantem kategorie pro studenty chemicky zaměřených škol a autorem soutěžních úloh. Odbornost zúročuje i jako lektor na soustředěních pro studenty reprezentující ČR v Mezinárodní chemické olympiádě či ve vedení mnoha workshopů a školení pro učitele. Opomenout nelze spolupráci s MŠMT, podílí se na vytváření legislativy pro výuku.

Cenu Učené společnosti v kategorii středoškolský student získali:

Daniel Burkart (Gymnázium Brno-Řečkovice) za studii Statická a dynamická analýza lanových a příhradových konstrukcí; Aleš Janderka (Gymnázium Šumperk) za práci Asociace mikrofosilií lokality Štýty. Bystřický litofaciální vývoj české křídové pánve; Petr Kahan (Gymnázium Dr. Antona Randy, Jablonec nad Nisou) za téma Příprava a charakterizace spinové polarizovaných hrotů pro tunelovací mikroskopii; Martin Kaleta (Purkyňovo gymnázium Strážnice) za studii Subarachnoidální krvácení a změny permeability hematoencefalické bariéry při zánětlivé reakci; Veronika Martinková (Gymnázium Františka Palackého, Valašské Meziříčí) za práci Přesmyky methan-sulfonátů N-aryl hydroxamových kyselin; Tereza Maxerová (Gymnázium Jírovcova, České Budějovice) za téma Vliv obnovy tůní v areálu bývalého tankodromu na společenstvo vodních brouků; Karel Pročka (Gymnázium Žďár nad Sázavou) za studii Terénní průzkum středověkého montánního komplexu Havírna u Štěpánova nad Svatkou; Anna Urushadze (Gymnázium Botičská, Praha) za práci Motorické učení u myšího VPA modelu autismu; Jitka Waldhauserová (Gymnázium Jihlava) za studii Vliv krajiny na hnízdní preference a chování blanokřídlých hnízdicích ve stoncích.

Více informací na www.learned.cz